

WYCHOWANIE W DOBIE INTERNETU

Światowa sieć komputerowa zwana Internetem stała się w ciągu ostatnich lat potężnym medium. Internet jest dla dzieci i młodzieży źródłem wiedzy, narzędziem edukacji, ale bardzo często to także sposób na nudę i spędzanie wolnego czasu. Zmiany, jakie zachodzą we współczesnym świecie, nie pozwalają zadowolić się jedynie wiadomościami zdobytymi w szkole czy z powszechnych źródeł. Wymusza to potrzebę ciągłego doskonalenia się, a co za tym idzie, samokształcenia. Edukacja ustawiczna jest obecnie ważnym elementem procesu kształcenia. Internet jest źródłem, które stwarza możliwości stałego dostępu do szybkiej i świeżej informacji, dodatkowo prezentując ją w bardzo atrakcyjnej, multimedialnej formie. Dla lepszego zrozumienia roli Internetu w życiu młodych odbiorców, należy przytoczyć jego charakterystyczne funkcje:

- funkcja informacyjna - uwidaczniająca się w przekazie informacji w sposób łatwy, przystępny,
- funkcja kształcąca - czyli prezentowanie treści w walorach poznawczych, umożliwiających rozwijanie zasobu wiadomości z różnych dziedzin,
- funkcja stymulująca - widoczna w rozbudzaniu zainteresowań, motywowaniu, kształtowaniu twórczej postawy,
- funkcja interpersonalna - umożliwiająca poznawanie problemów innych, dzielenie się emocjami,
- funkcja wychowawcza - propagowanie pewnych stylów życia, udzielanie porad,
- funkcja ludyczna - czyli dostarczanie rozrywki.

Osobowość dziecka jest bardzo podatna na wpływy telewizji oraz Internetu. Oddziaływanie to odzwierciedla chociażby czas poświęcany na użytkowanie mediów kosztem innych wartościowszych zajęć. Szczególnie niebezpieczny jest kontakt dzieci i młodzieży z treściami nieadekwatnymi do ich wieku. Nietrudno zauważyć, że oglądanie programów prezentujących przemoc, utrwala takie zachowania. Rodzice oraz wychowawcy powinni systematycznie kontrolować korzystanie z mass mediów, zwracać uwagę na zależność, jaka zachodzi między procesem wychowania a percepcją ofert Internetu przez dzieci i młodzież. Kontakt dzieci z Internetem nie może być traktowany tylko jako forma spędzania wolnego czasu, gdyż wówczas istnieje zagrożenie, że wyprze on inne aktywności młodego człowieka.

Korzystanie z sieci niesie za sobą niewyobrażalną liczbę korzyści. Wyszukiwanie potrzebnych informacji nigdy nie było prostsze. Nie wychodząc z domu możemy dowiedzieć się, co dzieje się w danym momencie na drugim końcu świata, czy też szybko poszukać informacji na interesujący nas temat. Bez żadnego problemu możemy zrobić zakupy spożywcze, kupić książkę, ubrania. Dla naszych dziadków taka możliwość była niedostępna, a dziś ułatwia życie każdemu z nas. Internet umożliwia nam również dostęp do ulubionych seriali, filmów czy muzyki. Niegdyś, aby złożyć podanie o pracę, należało udać się do wybranej firmy, a dziś można to z powodzeniem zrobić za pośrednictwem Internetu. Podobnie jest z płaceniem rachunków. Nie ma już potrzeby wychodzenia do banku i stania w męczących kolejkach.

Niesamowitą korzyścią płynącą z korzystania z Internetu jest możliwość kontaktowania się z bliskimi bez najmniejszych przeszkód. Liczba komunikatorów jest duża, a jedynym warunkiem z ich korzystania jest dostęp do sieci. Oznacza to, że nie istnieją przeszkody, aby w dowolnej chwili porozmawiać ze znajomym mieszkającym na drugim końcu świata. Internet oferuje nam również portale społecznościowe zrzeszające miliony użytkowników, fora dyskusyjne, na których możemy konwersować z innymi ludźmi na interesujące nas tematy, czy też grupy wsparcia. To z pewnością nie wszystkie korzyści wynikające z korzystania z sieci. Młody człowiek jest niezwykle podatny na tego typu wygody. Bardzo często Internet przenosi go w inny, bardziej interesujący świat. Sieć daje poczucie anonimowości, bezpieczeństwa - niestety czasem tylko pozornego. Internet to bowiem nie tylko same korzyści. Niezbędne jest uzmysłowienie sobie drugiej, ciemnej strony sieci oraz zagrożeń czyhających na jej użytkowników. Dotyczy to właśnie osób bardzo młodych, kształtujących swój obraz świata w oparciu o wiedzę, zdobywaną również za pośrednictwem Internetu.. Większość osób korzystających z sieci, przegląda wiele witryn, wypełnia mnóstwo formularzy, nawiązuje kontakty z nieznanymi im ludźmi, wymienia z nimi korespondencję. Często nie zdajemy sobie sprawy, iż wiele stron „www” zbiera informacje o nas, m.in. dane techniczne naszego komputera, nasze dane osobowe z plików zawierających dane rejestracyjne różnorodnego oprogramowania. Formularze, które wypełniamy, z pełną beztróską wykorzystywane są w najlepszym przypadku do celów marketingowych, co skutkuje często zapychaniem naszej skrzynki e-mail oraz domowej skrzynki pocztowej różnorodnymi reklamami.

Dużym problemem są obszary zawierające treści seksualne i pornografię. Istnieją również łatwo dostępne strony zawierające inne informacje nieodpowiednie dla dzieci, takie jak np. reklamy papierosów, alkoholu, zachęty do brania narkotyków, propagujące nienawiść.

Niektóre strony pozwalają dzieciom w formie zabawy korzystać z hazardu, broni, trucizn, inne zbierają poufne informacje o rodzinie.

Ponadto istnieją jeszcze zagrożenia, jakie dzieci mogą stanowić dla innych. Mogą one przekazać numery i hasła kart kredytowych rodziców, zakupić rzeczy, za które będą zmuszeni zapłacić rodzice, popełnić przestępstwo komputerowe. Oczywiście zawsze jest ryzyko zagrożenia ze strony hakerów. Internet jest niestety miejscem, gdzie na dużą skalę odbywa się rozpowszechnianie treści nielegalnych, takich jak: oferty sprzedaży pirackiego oprogramowania komputerowego, oferty sprzedaży przedmiotów pochodzących z kradzieży lub przemytu, informacje propagujące używanie narkotyków oraz wskazujące, gdzie można się w nie zaopatrzyć, itd.

Niewielu użytkowników Internetu zdaje sobie sprawę, iż zaraz po włączeniu się do sieci, ich komputery są skanowane przez komputerowych włamywaczy pod kątem znalezienia luk w konfiguracji oprogramowania, uzyskania informacji o otwartych portach itp. Wszystkie te działania mają na celu uzyskanie jak największej ilości informacji, w celu przejęcia kontroli nad komputerem ofiary.

Sieć Internetu jest również doskonałą platformą do nawiązywania kontaktów międzyludzkich. Jednak należy pamiętać, że na młodego użytkownika, często nieświadomego zagrożeń, mogą czyhać pedofile, sekciarze, grupy przestępcze. Ponadto coraz powszechniej mówi się o „hejtowaniu” za pośrednictwem mediów społecznościowych. Szykanowanie, rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji może mieć tragiczne konsekwencje i zgubny wpływ na psychikę młodego człowieka. Niewielu ludzi zdaje sobie również sprawę z tego, że komputer może uzależnić w taki sam sposób jak alkohol, praca czy narkotyki.

O uzależnieniu od tego środka przekazu ciekawą klasyfikację podaje literatura psychologiczna. W psychologii uzależnień wymieniane są trzy sfery:

1. Sfera zielona - w niej korzystanie z Internetu jest umiarkowane i nie ma symptomów uzależnienia.
2. Sfera pomarańczowa - osoby korzystające z Internetu dostrzegają symptomy zagrożenia, nabierają dystansu i uczą się racjonalnego sposobu korzystania z Internetu.
3. Sfera czerwona - jest ona równoznaczna z uzależnieniem, z tej sfery nie ma powrotu, konieczna jest profilaktyka a nawet terapia.

Podsumowując warto przytoczyć argumenty pozytywne i negatywne przemawiające za podjęciem decyzji o umożliwieniu użytkowania Internetu przez dzieci.

ARGUMENTY „ZA”

- Wymagania stawiane współczesnemu człowiekowi wynikające z tworzenia się społeczeństwa informacyjnego, a dotyczące umiejętności korzystania z nowych technologii,
- Ułatwienie związane z łatwym i szybkim dostępem do zasobów informacyjnych zgromadzonych w sieci (encyklopedii, bibliotek, czasopism),
- Umożliwienie stałego kontaktu z osobami, środowiskami oddalonymi (fora, listy dyskusyjne),
- Rozbudowa zasobów edukacyjnych dostępnych w sieci (kształcenie równoległe),
- Możliwość autoprezentacji (tworzenie własnych stron WWW).

ARGUMENTY „PRZECIW”

- Możliwość częstego zetknięcia się z treściami nieodpowiednimi w stosunku do wieku odbiorcy,
- Łatwość napotkania i nawiązania kontaktu z osobami zagrażającymi bezpieczeństwu dziecka,
- Podatność dzieci na uzależnienia od sieci,
- Brak wytworzonego własnego systemu wartości, działającego jak filtr oddzielający otrzymywane informacje,
- Formowanie i utrwalanie zachowań agresywnych, wulgarnych, często prezentowanych w Internecie, które mogą być przeniesione później w rzeczywisty świat.

Chcąc uchronić dzieci i młodzież przed zagrożeniami wynikającymi z korzystania z sieci warto oprócz stałej kontroli zawrzeć z dzieckiem umowę opisującą szczegółowe zasady korzystania z Internetu.

KONTRAKT KORZYSTANIA Z INTERNETU *(zaczepnięty z Internetu)*

Chcę korzystać bezpiecznie z komputera i Internetu. Wiem, że istnieją pewne zasady dotyczące właściwego sposobu zachowywania się. Zgadzam się przestrzegać tych zasad, a moi rodzice zgadzają się pomagać mi w tym.

1. Nie podam swojego nazwiska, adresu, numeru telefonu, szkoły ani nazwisk rodziców, ich adresów, numerów telefonów ani żadnych innych danych, które mogą umożliwić poznanie mojej osoby komuś, kogo poznam w sieci.
2. Rozumiem, że niektórzy w Internecie udają, że są kimś, kim naprawdę nie są. Opowiem rodzicom o wszystkich, których poznam w Internecie.
3. Nie będę kupować ani zamawiać niczego w Internecie.
4. Nie będę wypełniać w sieci żadnych formularzy, wymagających podania danych personalnych dotyczących mnie lub rodziny bez zapytania najpierw rodziców o zgodę. Chodzi zarówno o formularze związane z udziałem w konkursach, jak o rejestrowanie się w jakichś witrynach. Zawsze też sprawdzę, jakie zasady ochrony danych obowiązują w witrynie. Jeśli nie zapewniają, że moje dane będą chronione, nie przekażę im ich.
5. Nie będę wdawać się w kłótnie i wojny w Internecie. Jeśli ktoś będzie próbował zacząć kłótnię ze mną, nie będę odpowiadać i powiadomię rodziców.
6. Jeśli zobaczę coś, co mi się nie spodoba lub co sprawi, że poczuję się nieswojo, albo poczuję, że rodzice nie pozwoliliby mi tego oglądać, kliknę na przycisk „wstecz” albo wyloguję się.
7. Jeśli spotkam w Internecie ludzi, którzy robią lub mówią do innych dzieci coś, czego mówić lub robić nie powinni, poinformuję rodziców.
8. Nie będę miał internetowych tajemnic przed rodzicami.
9. Jeśli ktoś przyśle mi obrazki, odsyłacze do stron, o których wiem, że nie powinienem do nich zaglądać, albo listy napisane wulgarnym językiem, powiem o tym rodzicom.
10. Jeśli ktoś poprosi mnie o zrobienie czegoś, czego nie powinienem robić, powiem o tym rodzicom.
11. Nie będę dzwonić do nikogo, kogo poznam w sieci, jeśli rodzice nie wyrażą na to zgody.
12. Nie spotkam się osobiście z nikim, kogo poznam w Internecie, jeśli moi rodzice nie wyrażą na to zgody.
13. Nie wyślę niczego do kogoś poznanego w Internecie, jeśli rodzice nie wyrażą na to zgody.
14. Jeśli ktoś poznany w sieci przyśle mi coś, powiem o tym rodzicom.
15. Nie będę posługiwać się materiałami znalezionymi w Internecie, udając, że są moje.
16. Nie będę mówić złych rzeczy o ludziach i będę przestrzegać zasad etyki.
17. Nie będę używać wulgarnych słów ani grozić nikomu, nawet w żartach.
18. Wiem, że rodzice chcą mieć pewność, że jestem bezpieczny, i obiecuję słuchać ich, gdy będą mi czegoś zakazywali.
19. Pomogę rodzicom dowiedzieć się czegoś więcej o komputerach i Internecie.

20. Będę dbać o bezpieczne używanie komputera i zawsze sprawdzę, czy nie ma wirusów na pożyczonych od kogoś płytach lub w plikach ściąganych z Internetu.

21. Powiem rodzicom, jeśli zdarzy się coś złego.

Przyrzekam stosować się do tych zasad (podpis dziecka)

Przyrzekam pomoc mojemu dziecku w stosowaniu się do tych zasad i nie reagować paniką, jeśli zdarzy się coś złego w cyberprzestrzeni (podpisy rodziców).....

Literatura:

- B i a ł a J., *Zagrożenia w wychowaniu dziecka we współczesnej rodzinie polskiej*, Kielce 2006.
- Chuch r o E., *O walorach edukacyjnych i kulturotwórczych serwisu dla dzieci i młodzieży www.junior.reporter.pl 'w:] Oblicza Internetu. Internet a globalne społeczeństwo informacyjne*, red. M. Sokołowski , Elbląg 2005.
- Antab P., *Internet a dzieci. Uzależnienia i inne niebezpieczeństwa*, przekład B. Niecewicz, Warszawa 2003

Opracowanie: Natalia Bremer